

Йога и нейната цел

Шри Ауробиндо

Йогата, която ние практикуваме, е предназначена не само за нас, но и за Божественото. Нейната цел е да се изпълни Божията воля в света, да се извърши духовна трансформация и да се снемат божествената природа и божествения живот в менталната, виталната и физическата природа и живота на човечеството. Нейната цел не е лично освобождение, макар освобождението да е необходимо условие, но освобождение и преобразуване на човешкото битие; не лично блаженство, а снемане на божественото блаженство — Христовото Царство Небесно, нашата Сатиа юга на земята. На нас не ни е необходимо лично освобождение, защото душата е вечно свободна и робството е илюзия. Ние играем на робство, а в действителност от нищо не сме сковани. Ние можем да станем свободни, когато това пожелае Бог, защото Той е нашето висше Аз — господар на играта и нито една душа не може да излезе от играта без Неговото благоволение и разрешение. И често ние, именно по волята на Бога, приемаме и пропускаме чрез своя разум, невежество и двойственост, радост и печал, удоволствие и страдание, добродетел и грях, наслаждение и отречение в продължение на много години.

В продължение на много години в много страни, даже въобще не мислейки за йога (Той) разиграва без умора тази игра през вековете. В това няма нищо порочно, нищо, което трябва да осъждаме или което следва да избягваме — това е игра на Бога. Мъдър е този, който признава тази истина и осъзнавайки своята свобода, участва в играта на Бога в очакване на неговата заповед да измени правилата на играта. И сега е настъпил часът за такава заповед. У Бога винаги има избрана страна, където, без да се гледа на всички случайности и несгоди, чрез няколко или чрез много се съхранява висшето знание, и в настоящия момент, в тази епоха, като такава страна се явява Индия. Всеки път, когато Той иска напълно да се наслади на невежеството, противоречията, борбата и гнева, и на сълзите, и на слабостта, и на егоизма, да се наслади на тамас (тъмнината) и раджас (страстта) — с една дума, на играта на Кали (Божествената майка), Той замъглява знанието в Индия и я потапя в слабост, в упадък, за да не пречи по такъв начин на развитието на Неговата игра. Когато Той пожелае да повдигне от мръсотията Нараяна — човека могъщ, мъдър и изпълнен с блаженство, Той отново излива върху Индия знание и я въздига, за да може тя да даде това знание на целия свят, неизбежно носещо могъщество, мъдрост и блаженство. В периодите, когато развитието и разпространението на знанието е затруднено, йогите в Индия се оттеглят от света и практикуват Йога за собствено освобождение и удоволствие, или заради освобождението на няколко ученика. Когато това знание отново започне да се развива и разпространява, а заедно с това разцъфва и душата на Индия, те отново се завръщат, за да работят в света и за света. Такива йоги като Джанака, Аджаташатру и Картавирия отново възсядат троновите си и управляват народите.

Космическата игра на Бога в човека винаги се движи в кръг — от Сатиа юга към Кали юга, и от Кали към Сатиа, от златния век към Железния и отново — от Железния към Златния. На съвременен език Сатиа юга — това е световен

период, когато е създадена достатъчно устойчива хармония и човекът, при определени условия и ограничения, реализира за известно време съвършенство. Тази хармония се поддържа в него посредством силата на чистотата. След това тя започва да се разрушава и човек се стреми да я поддържа през втория период чрез силата на индивидуалната и колективната воля. Тя продължава да се разрушава и тогава в третия период, той се опитва да я поддържа с помощта на интелекта и чрез общи съглашения и правила. В последствие в периода Кали, тя окончателно се разрушава и унищожава. Но Кали не е само зло. В нея постепенно се създават необходимите условия за новата Сатиа, за друга хармония, за по-висше съвършенство. В периода на последната Кали, който сега завършва и резултатите от него все още се проявяват, стана всеобщо разрушение на древното знание и култура.. До нас достигнаха само няколко фрагмента от това знание във вид на Веди, Упанишади и др. свещени книги, а също и неясните древни предания. Но близо е времето на първото движение към висините, на първия опит да се създадат нова хармония и съвършенство. Затова така разпространени са днес идеите за усъвършенстване на човешкото общество, знание, религия и нрави. Но въпреки това истинската хармония не е намерена.

Само Индия може да открие тази хармония, защото да се развие тя е възможно само чрез пълно преобразуване на низшата човешка природа — частичните изменения тук няма да помогнат — а такова преобразование е възможно изключително с помощта на йога. Природата на човека и нещата в днешно време — това е дисонанс, дисхармония.

Нужно е да се преобразува всичко — сърцето, дейността и разума на човека, но не отвън, а отвътре, не чрез политически и социални институти и даже не чрез вероучение и философия, но чрез реализация на Бога вътре в нас и в света и чрез пълно изменение на живота на основата на тази реализация. Да се осъществи това е възможно само с помощта на ПУРНА (ИНТЕГРАЛНА) ЙОГА - йога, която е посветена не на някаква частна цел, даже ако този цел е ОСВОБОЖДЕНИЕ или БЛАЖЕНСТВО, но реализация на божествената човечност в нас самите и в другите. За тази цел са недостатъчни практиките на ХАТХА и РАДЖА йога; даже великият троичен път Тримарга (обединяващ ДЖНАНА, БХАКТИ и КАРМА) не достига тази цел; ние сме длъжни да отидем по-високо и да се обърнем към АДХЯТМА (ДУХОВНА) ЙОГА. Нейният принцип в сферата на знанието се състои в приемането на това, че всичко, което виждаме (или не виждаме, но знаем, че съществува) — хората, нещата, ние самите, събитията, боговете, титаните, ангелите — това е единният божествен Дух. Що се отнася до дейността и собствената позиция, то принципът на тази йога е абсолютно себеотдаване на Паратпара Пуруша — трансцендентната, безкрайна и универсална Личност, едновременно лична и безлична, крайна и безкрайна, самоограничена и безгранична, единна и множествена, пронизваща чрез своето съществуване не само Боговете на върха, но и човека, и червея, и праха по земята. Това отречение трябва да бъде пълно. Нищо не трябва да оставящ в себе си за себе си — нито едно желание, нито изискване, нито мнение, нито даже мисълта: „така трябва да бъде, а така не може да бъде“, „това следва да бъде, а това — не следва“ — нужно е да се отдаде всичко.. Сърцето трябва да бъде очистено от всички желаниа, интелекта — от всички проявления на собствена воля. Нужно е да се

отхвърли всяка двойственост, да се признае, че целият свят — видим и невидим, е едно висше проявление на съкровена Мъдрост, Сила и Блаженство и уподобявайки се на машина, напълно подвластна на водача си, да се откажеш от цялото свое същество, за да могат Божествената Любов, Могъщество и съвършен Интелект да осъществят своята работа и да извършват своята божествена ЛИЛА (Космическа игра).

Нужно е напълно да се отстрани съзнанието за собственото АЗ, за собственото отделно съществуване, за да намерим това, което в крайна сметка е предназначено за нас от Бога — съвършено блаженство, съвършен покой и знание, и съвършена деятелност, присъща на божественото съществуване. Когато се установява (приема), даже и несъвършено, такава позиция на пълно самоотречение, неизбежно отпада необходимостта от каквато и да е йогическа практика. Защото тогава сам Бог в нас става САДХАК (изпълняващ духовна практика) и СИДХА (съвършенство, постигнато чрез йога) и неговата божествена енергия работи в нас не посредством нашите изкуствени прийоми, но чрез процесите на всезнаещата, всепроникващата и безгрешно действаща Природа. Даже най-мощното самообуздаване и концентрация на Раджа йога, най-сложната пранаяма, най-усилената медитация, най-екстазната Бхакти, най-безкористното действие, каквито и да са могъщи и ефективни, са слаби по своите резултати в сравнение с тази висша работа. Защото всичките те са ограничени до известна степен от нашите възможности, докато тази работа е потенциално неограничена, защото това е работа на Бога. Тя е ограничена само от неговата воля, която знае, кое е добро за света и за всеки от нас в света и във него.

Първото действие в тази йога е решението за себеотречение. Отдайте се напълно, с всичкото свое сърце и с всичката своя сила в ръцете на Бога. Не поставяйте никакви условия, не просете нищо, даже СИДХИ (окултни сили), нищо, освен едно — във вас и чрез вас непосредствено да се извърши Неговата воля. На тези, които просят от Него, Бог им дава това, което те просят, докато на тези, които се отричат от себе си, не просейки нищо, той им дава всичко, което те биха могли да попросят или от каквото биха могли да се нуждаят, а в придатък им отдава самия себе си и спонтанния дар и благо на своята любов.

Следващото действие се състои в това да наблюдаваш работата на божествената енергия в себе си. Тази работа често се съпровожда от безпокойство и нарушение в системата, затова е необходима вяра, макар съвършената вяра не всякога да е възможна изведнъж, защото всяко несъвършенство във вас, дадете ли му вие прибежище съзнателно или несъзнателно, обезателно ще изплува в началото и ще се появява, докато не бъде напълно изживяно и отстранено, а съмненията в този период — несъвършенството е характерно почти за всеки. Но даже когато ви нападат съмнения, отстранете се и чакайте докато те не си отидат, ползвайки, ако е възможно дружбата на този, който вече се е придвижил по пътя, а ако няма такава възможност твърдо се дръжте за принципа на йога — самоотречение. Когато у вас има вътрешна дисхармония или прииждат атаки отвън, спомняйте си словата от Гита:

„Предавайки Ми сърцето и умът си, чрез Моята милост ще преодолееш всички трудности и опасности“.

А също:

„Остави всичките дхарми (всички закони, правила, средства и кодекси от всякакъв род, сформирани от предишни привички и възгледи или приети) и намери прибежище единствено в Мене: Аз ще те избавя от всякакъв грях и зло - не тъгувай“.

„Аз ще те избавя“ — не е нужно да се безпокоите или да се борите така, както би било, ако върху вас лежи отговорност или резултатът зависи от вашите усилия: някой много по-могъщ се е хванал за работа. Нито болест, нито нещастие, нито умножение на греха и пороците не трябва да предизвикват във вас тревога. Твърдо се уповавайте само на Него. „Аз ще те избавя от всякакъв грях и зло“. Единствено това освобождение не идва като внезапно чудо — то се извършва чрез очистване и всичко това (оголващото се и възрастващо несъвършенство) е част от процеса на очистване. Това е като праха, който се вдига из клубовете, или когато метат отдавна непочиствана стая. Дори да си казвате, че прахът ви задушавя, съхранявайте твърдост и упорство. За да можете да наблюдавате от страни ви е нужно да осъзнавате себе си като Душа, която просто наблюдава, позволявайки на Бога да работи, да бъде проводник и да се наслаждава на плодовете, който ѝ дава Бог. Самата работа се извършва от Кали — от Бога, проявяващ се като Творческа енергия и предлагащ работата като жертвоприношение на Шри Кришна; вие, принасящият жертвата, сте този който наблюдава как се извършва жертвоприношението, чието присъствие е необходимо през цялото време на жертвоприношението и който вкухва от неговия плод.

Такова самоотстранение от представата за самия себе си като деятел е лесно да се осъществи, когато вие знаете какво е това да бъдеш проводник. Над будхн, който се явява висша способност на разума, се намира още по-висш интелект или божествен интелект, някаква съвършена способност, вместилище на истинско знание, на истина, на автентични действия, а още по-високо — на космическо блаженство, в което пребивава вашата божествена същност. Именно за този съвършен разум и за това блаженство Христос говори като за Небесно Царство вътре в нас. В днешно време ние сме будни в низшите области на деятелност, но дълбоко спим що се отнася до Съвършения Разум и Блаженство. На нас ни е нужно да пробудим в себе си тези нива на съзнание. Защото, когато става това, ние достигаме това състояние, което в Гита се нарича пребиваване в Бога и което има предвид Шри Кришна, когато казва: „Наистина ти ще пребъдеш в Мене“. Когато достигнем това, ние ставаме свободни и благословени и намираме всичко, към което така упорито сме се стремили.

Третото действие (степен) на йога е да възприемаш всичко като Бог. Като правило в процеса на познание (търсещите) достигат в началото до това да виждат, че цялото пространство и време са изпълнени с единно божествено безлично Съществуване, лишено от движение, от каквито и да било свойства и качества, в което всички имена и форми притежават извънредно съмнителна

или крайно незначителна реалност. В това състояние на реализация може да се каже, че няма друга реалност, освен това ЕДИННО, а всичко останало е МАЙА — безцелна и необяснима илюзия. Но ако вие не спрете до тук и не ограничите себе си до тази безлична реализация, вие ще видите, че самият БОЖИ ДУХ не само съдържа в себе си и поддържа всичко сътворено, но и одушевява и изпълва всичко, и накрая вие ще можете да разберете, че даже имената и формите са същност на ДУХА. Тогава все в по-голяма и по-голяма степен вие ще можете да живеете съобразно знанията, които Упанишадите и Гита възвестяват като житейски правила; вие ще видите АЗ-а във всички съществуващи обекти и всичко съществуващо в АЗ-а; вие ще осъзнаете всичко като БОЖИ ДУХ. Но краят на тази йогийска реализация ще настъпи, когато вие осъзнаете целия свят като проявление, игра или ЛИЛА на безкрайната божествена Личност, когато вие видите във всичко не безличното Съществуване като основа на проявеното съществуване (макар и да не сте загубили това знание), но ШРИ КРИШНА, който е цялото проявено и непроявено съществуване, сам се явява негова основа и едновременно го превъзхожда. Защото зад Съществуването лежи безмълвието, което будистките нихилисти са постигнали като Пустота — нищото, което съдържа всичко, а зад пределите на това безмълвие е трансцедентната, безкрайна и универсална Личност... Именно Той е създал този свят от своето същество и го поддържа като безкраен и краен Ишвара (личен Бог, властелин), Шива и Нараяна, Шри Кришна, Който ни привлича всички нас чрез Своята любов и играе Своята вечна игра на радост, сила и красота в този многопланов свят.

Светът — това е само игра на Неговото съществуване, знание и блаженство. Самата материя, както вие ще разберете някога, е нематериална, това не е субстанция, а форма на съзнание, качество, проявление на съществуването, възприемано чрез чувственото познание. Сама по себе си твърдостта не е нищо повече от съчетанието на сцепление и твърдост, свързаност и постоянство, състояние на съзнателното съществуване. Материя, живот, разум и това, което е зад пределите на разума, всичко това е Шри Кришна, Божия Дух, играещ в света като Блаженство. Когато достигнем такава реализация, когато пребиваваме в нея надеждно и постоянно, всички възможни скърби и грехове, лъжи, вътрешната борба и страдание властно ще се отстранят от нашия живот. Чрез собствения опит ние постигаме истината на Упанишадите:

„Този, който притежава блаженството на Брахман не се бои от нищо на света“.

А също и друга истина от Иша Упанишад:

„Когато намира (божественото) знание, АЗ-ът на човека става едно с всичко сътворено, тогава как може той да пребивава в смут или печал, ако във всичко вижда единството?“

И тогава целият свят ни се представя в изменен вид — като океан на красота, доброта, светлина, блаженство, като всеобхватно ликуване, а в основата на всичко това — вечна сила и покой. Ние виждаме всичко като Светлина, Радост, Блаженство, Благо, Щастие, ние ставаме една душа с всички

същества и постоянно пребивавайки в това състояние, ние можем да го предаваме на другите — чрез общение, единение, чрез изхождащата от нас любов; по такъв начин ние ставаме център на излъчване на това божествено състояние в нашия свят.

Не само в одушевеното, но и във всичко неодушевено, ние трябва да видим Нараяна, да почувстваме Шива, да прегърнем в обятията си Шакти. Когато пред нашите очи, облепени от идеята за материята, се открие висшият свят, ние ще намерим, че няма нищо неодушевено, но във всичко присъства — проявено или не проявено, потенциално или разгърнато, скрито, явно или в процес на проявление — не само въввлеченото в материята съзнание в това негово състояние, което ние назоваваме АНАМ или материя, но също и живот, и разум, и знание, и блаженство, и божествена сила и съществуване — прана. Във всичко и навсякъде самоосъзнаващата личност на Бога помага на своите качества да се развият и им се наслаждава. Всичко — цветята, плодовете, земята, дърветата, металите — носи в себе си радост (и вие ще я познаете), защото във всичко пребивава Шри Кришна, Който е във всичко това не материално, не физически (защото това не може да бъде, пространството и времето са само съглашение на възприятието, перспектива в съзидателното изкуство на Бога), Той е във всичко това чрез своето божествено съзнание, в своето трансцендентно битие.

„Целият този свят и всеки предмет в този природен свят е бил сътворен като жилище за Бога.“

Но и виждането му във всички неща и всички същества е също недостатъчно.. Вие трябва да го видите във всички събития, действия, мисли, чувства, в себе си и в другите, навсякъде в света. За такава реализация е необходимо следното: първо вие трябва да му отдавате плодовете на всички ваши действия; второ, вие трябва да му отдавате самите действия. Отречението от плодовете на действията не означава, че във вас трябва да има отвращение към света и пълно унищожение на желанията и привързаността по отношение на тези плодове, че вие трябва да се отвращавате от тях или да се отказвате от действия, ако пред вас стои определена цел. Това означава, че вие трябва да действате не защото искате или считате за нужно, за да стане нещо и затова са необходими вашите действия, но защото това трябва да се изпълни, то е желание на нашия Господ и трябва да се изпълни, какъвто и изход да си позволи да му даде Бог. На вас ви е нужно да оставите собствените си желания и да се стремите да узнаете това, което е угодно на Бога; не трябва да Му доверявате какво вие считате за правилно и необходимо под влияние на сърдечни вълнения, страсти или привични съждения; въздигайки се над всички тях, нужно е да се стремите, както Арджуна в Гита, само към едно: да узнаете това, което е установил като правилно и необходимо сам Бог. Крепко дръжте вярата, че всичко правилно и необходимо неизбежно ще стане в резултат на вашето прилежно изпълнение на работата, която сме длъжни да изпълним, даже ако не ви хареса резултата или сте очаквали нещо друго. Силата, която създава световите притежава във всеки случай не по-малко мъдрост от вашата и съвсем не е задължително да се съветва с вас или да ви посвещава в своите планове: всичко това е в компетенцията на Бога.

Но каква е тази работа, която сме длъжни да изпълним? Трудно е да се каже. Мнозинството от хората биха го превели с английската дума и понятие „дълг“. Ако вие бихте ги помолили да му дадат определение, те биха казали, че това е правилно и морално действие, това което хората разбират като правилно и морално, това което вие съзнателно считате за правилно или това, което се изисква от вас за благо на обществото, нацията или човечеството. Но човекът, свързан с тези лични или обществени представи за дълга, които са необходими за невежите, за да се обуздаят и укротят техните бурни желания или собственият им егоизъм, макар и да е този, когото наричат добър човек, никога няма да достигне до пълна реализация в тази йога. Той само ще замени едни желания с други; той ще бъде, може би, даже по-страстен от окръжаващите, борейки се за висшите цели, и дълбоко ще скърби, недостигайки до тях. Няма страст по-ужасна от страстта на алтруиста, егоизъм по-непоколебим от ленивия егоизъм на добродетелта, именно, защото те са оправдани в собствените си очи и в очите на хората и не са способни да видят необходимост от подчинение на по-висш закон. Даже ако резултатите от дейността на такъв човек не му носят огорчение, ще останат и труда и борбата на раджастичния деятел, воюващ, сражаващ се, ту изпълнен със страстно желание, ту унил, но винаги свързан с гуните (свойствата на Природата).

Именно под влияние на представата за лична добродетел и обществен дълг се отказва да се сражава Арджуна. В отговор на неговите доводи Шри Кришна излага две различни идеи: една, низша, за ограничения човек, който се стреми към освобождение — това е Шастра; и друга, висша, за освобождения човек — отречение не само от плодовете на работата, но и от самата работа в името на Бога. Достойнството на Шастра е в това, че в нея се установява някакъв независим от нас образец, несъпадащ с нашите лични желания, разсъждения, страсти и предубеждения и изключващ егоизма и своеволието; следвайки този образец както трябва, ние можем не само да постигнем самоконтрол, но свеждайки до минимум даже сатвичното ЕГО да приготвим себе си за освобождение. В древността Шастра е била Дхарма Вед, основана на дълбоко знание за психологията на човека и законите на света — тя откривала на човека неговата природа и показвала как да живее в съгласие с нея; по-късно това същото, но по-грубо се опитал да направи закона Смрити, подразделяйки хората на основни класи, за които говорят Ведите. Днес това не е нищо повече от сляп механичен обичай и привичен социален ритуал — нещо не сатвично, тамастично, не подготвителна дисциплина за освобождение, а просто робство.

Дже най-висшата Шастра може да се използва глупаво за егоистични цели — от егоизма на добродетелта и от егоизма на предубеждението и личното мнение. Във висшия смисъл Тя е велико средство, което подготвя нашето освобождение. Тя е Слово на Господа. Но ние не трябва да се задоволяваме с прости приготовления: като само това да се отворят нашите очи, ние следва бързо да се придвижим към истинската свобода. Освободената душа, САДХАКА, напълно отдавайки своите действия на Бога, се издига над пределите и на най-високата Шастра — превъзхожда Словото на Бога.

Най-доброто основание за отречение от действия е осъзнаването, че Пракрити (материята) изпълнява всички наши действия по волята на Бога, а Бог ги предопределя чрез нашата Вътрешна природа. От този миг всяко действие Му принадлежи и нито самото то, нито отговорността за него се явява ваша; а самото дело не е свързано нито с отговорност, нито с кармично робство, защото каква отговорност (можем да дирим) от Бога, ако Той е господар на всеки и свободен във всичко. Не само нашите действия стават подобни на регулираната природа на човек, следващ пътя на Шаstra, но и самата Вътрешна природа като някакъв механизъм се управлява от Бога. Не е лесно да се приближим да това ниво на знание, но има три степени, които позволяват бързо да достигнем това. Първата е да се живее в духа на следващите стихове:

„Както ми е отредено от Тебе, о, Хришикеша, пребиваващ в моето сърце, така и действам”

Когато това влезе във всекидневния ви живот, ще бъде лесно да се осъществи втората степен и да се живее според знанието на Гита:

„Бог пребивава в сърцето на всички същества, въртейки всички три Гуни на Мая като на грънчарско колело.”

И тогава вие ще можете да възприемате действието на трите гуни в себе си и да следите механизма на тяхната работа, говорейки вече не „така действам аз”, а „просто действат гуните”. Една от основните трудности при тази степен, особено затова как да различавате действието на гуните, е усещането за нечистота, натрапчивата идея за грях и добродетел. Вие всякога трябва да помните, че доколкото сте се предали в ръцете на Бога, Той ще ви избави от тази нечистота, на вас ви е необходимо да следите само за това да не се привързвате нито към греха, нито към добродетелта. Защото Той отново и отново ни дава увереност в безопасността — като казва в Гита: „Този, който Ми е предан, не може да погине”.

Третата степен започва, когато втората завърши с пълно постигане на Бога — или тя може би е изпратена свише чрез Божията милост. Не само Пуруша се издига над трите Гуни, но и Пракрити, която използва гуните, не ще зависи от тях. Сатва, както ни е известно, се разтваря, превръщайки се в чиста Светлина, Просветление и истинска Духовна светлина и природата ще живее в чисто, свободно и безконечно самосъщо озарение. Тамас, както ни е известно, се преобразува в чист божествен покой и природата намира твърдо основание в безкрайния и невъобразим мир и покой. Раджас, доколкото ни е известно, се преобразува в чист тапас и природата се къпе на воля в свободния и безконечен океан на божествена сила. Действието, основано на такъв покой, пронизано от светлината на небесните сфери, ще бъде спонтанно обективно изражение на Божественото знание, единно с Божествената воля. Това е и състоянието на безкрайност, при което борбата на свързаните и ограничени САТВА, РАДЖАС и ТАМАС отстъпва място на мощната хармония на пракаша, тамас и шама. И даже преди да достигнете това състояние, намирайки се на пътя към него, вие ще намерите, че някаква могъща сила, която не ви принадлежи и съществуваща вън от вашето тяло, но при това владееща и изпълваща

го, мисли за вас, чувства за вас, действия за вас, и самото ваше тяло, заедно с ума и сърцето е движено от тази сила, а съвсем не от вас. Вие ще се наслаждавате на тези мисли, чувства, действия, но нито ще бъдете обладан от тях, нито те — от вас. Вашите действия ще се извършват, не оставяйки във вас ни следа, ни отпечатък, както вълната изчезва от повърхността на морето, както водата се стича от листа на лотос. Вашите ум, сърце и тяло ще принадлежат не на вас, а на Бога; вие самите ще бъдете само център на съществуване, знание и блаженство, чрез който Бог действа. В това състояние човек напълно отдава сърцето и умът си на Абсолюта, изпълнен с преданост към Бога в цялото си съзнателно битие, това е висше въплъщение на това, за което е казано:

„Този, чието същество е свободно от егоизъм и чието разбиране от нищо не е замъглено“.

Точно това е отречението от действие, на което Шри Кришна придава такова голямо значение:

„Възложи на Мен всички действия, пребивавайки с цялото си съзнателно същество в духовната йога; освободи се от желаня и от чувство за собственост; сражавай се, за да остане в теб само страстното влечение на твоята душа“.

За това велико и пълно освобождение ви е необходимо да станете Свободен от желаня, Свободен от двойственост и Свободен от егоизъм — да не изпитвате привързаност и стремеж към нещата, да бъдете свободни от асоциации, впечатления, фиксирани понятия, от двойственост и от егоизъм, защото тези три качества всъщност са главните врагове на самоотречението. Ако вие сте Свободен от двойственост, вие можете да бъдете Свободен от желаня, но едва ли и обратното, защото всяка ДВАНДА създава в ума по силата на самата негова природа приятен и неприятен, влечение и отвращение, независимо от това дали се явява двойственост от низше естество, приходяща към ума чрез тялото — глад и жажда, топлина и студ, физическа наслада и болка; двойственост от средно ниво, която приижда в ума чрез чувствата и желанята — успех и неуспех, победа и поражение, щастие и нещастие, удоволствие и неудоволствие, радост и печал, ненавист и любов; или двойственост от висш характер, която се отправя към ума посредством уменията за различаване на нещата — добродетел и грях, разумност и неразумност, правда и заблуждение. Всичко това се достига чрез съвършеното и пълно знание, знание което вижда Бога във всичко и по такъв начин довежда до разбирането за взаимовръзката на всички неща в Неговия грандиозен космически план — съвършения Бхакти, който с радост приема всичко като изходящо от Възлюбения, само този, който е надхвърлил двойствеността или съвършения в делото, принасящ всички дела в жертва на Бога с пълно безразличие към двойствеността — успех, неуспех, чест, безчестие и т.н., които обичайно съпътстват всеки Карма йог. Такова знание, такава БХАКТИ, такава КАРМА неизбежно идват като краен резултат на решението за самоотречение и неговото осъществяване.

Но ЕГО-то, създавайки жизнения принцип на нашата привързаност към нещата и тяхното влияние върху нас или на това, което е свързано с нас, изработва веригата на нашето робство. Въздействията върху нашия живот и върху духовната ни практика биват три вида — раджастично, тамастично и сатвично. Раджас свързва желанието и стремежа към занятия и деятелност. Той винаги се стреми към действия и към техните плодове. Именно за да станем свободни от раджастично ЕГО, ни е дадена заповед: „Да не бъдат плодовете на твоите действия причина за работа“, и заповед да се отречем от нашите действия в името на Бога. Тамас свързва слабостта и стремежа към празнота, бездействие. Той всякога ни потапя в леност, депресия, умствено смущение, страх, разочарование, унилоост и отчаяние и затова, за да се избавим от тамастичното ЕГО ни е дадена заповед: „Да не се привързваш към бездействие и указание винаги да следваме йога — независимо от това дали ни се струва, че се придвижваме напред, че стоим на място или даже, че се придвижваме назад — всякога със спокойна вяра и с търпелива и радостна настойчивост. Сатва свързва знанието и удоволствието. Тя винаги ни привързва към някаква несъвършена реализация, към представата за собствена добродетелност, за правилността на собствените ни възгледи и принципи или във висшето свое проявление, както при Арджуна, сатва противопоставя някаква лична представа за алтруизма, справедливостта или добродетелта на отречението от собствената воля, която изисква от нас Бог. И именно за избавление от сатвичното ЕГО ние трябва да преодолеем привързаността към двойствеността на добродетел и грях.

Всяка от ГУНИТЕ, действаща на егото, представлява особена опасност за САДХАКА. който е извършил самоотречение, но не в пълна степен. Опасността от раджас гуна се проявява, когато садхакът е обладан от гордост, която му мълви: „Аз съм велик садхак и съм се придвижил много далеко. Аз съм велико оръдие в ръцете на Бога“, или когато садхакът се привързва към работата като към Божие дело, както трябва да е, но при това се потапя в него толкова усърдно, дълбоко заинтересуван за Божието дело, сякаш може да се справи с него по-добре даже и от самия Бог. Много, постоянно действащи в духа на раджастичното его, убеждават себе си в това, че Бог действа чрез тях, а те не вземат никакво участие в този процес. Това става защото те се задоволяват просто с интелектуално приемане на тази идея без да обръщат внимание на това, че е необходимо да чакат, докато цялото им същество се изпълни с нея. Нужно е непрестанно да се помни, че Бог присъства и в другите, отказвайки се от прекомерно индивидуално усърдие, а също внимателно да се наблюдава за собствената вътрешна деятелност до този момент, когато Бог ще разсее всяка друга възможност за самозаблуда чрез съвършената светлина на самопознанието.

Опасността е двойна: първо, когато Пуруша отъждествява себе си с тамас: „Аз съм слаб, грешен, жалък, невеж, не съм способен за нищо, което може да извърши чрез мене Бог?“ — като че ли Бог е ограничен от временната способност или неспособност на своите оръдия, като че ли Той не може да застави немия да проговори, а куция да проходи; второ, когато садхакът изпитва облекчение, огромно облекчение от негативното, чувства себе си избавен от всички безпокойства и вълнения, пребивавайки в покой, отвращава се от живота и от деятелността и се привързва към такъв покой, към

безметежно бездействие. Никога не забравяйте, че вие също сте Брахман и че божествената Шакти действа във вас. Винаги се стремете към реализация на Божественото всемогъщество и към реализация на Божественото удоволствие в Космичната игра. Той казва на Арджуна да действа за поддържане на целостта и устойчивостта на света, защото не желае светът отново да се потопа в Природата и настоява да се действа така, както действа Той:

„Този свят би се препълнил с ТАМАС и би потънал в ПРАКРИТИ, ако АЗ не извършвах действието“.

Да се привързваме към бездействието означава да се отричаме от нашите действия не в името на Бога, а заради нашето тамастично ЕГО. Опасността от сатвичната гуна се проявява, когато садхакът се привързва към някакво свое едностранно умозаклучение, към някаква отделна практика или част от духовната практика, към радостта от някаква йогийска сидха (например: към чувството за чистота или към притежанието на каквато и да е особена сила или блаженството от общението с Бога, или към чувството за свобода), стреми се към това, само към това се привързва и нищо повече не иска. Запомнете, че тази йога не е лично за вас, защото всичко това, макар и да се явява част от сидхите, няма за цел сидхите, нали от самото начало сте решили за нищо да не молите Бога, но да приемате това, което ви дава Той самия. Що се отнася до блаженството, то лишена от егоизъм душа ще се откаже даже от радостта на Божественото присъствие, ако това е Божествената воля.. Вие трябва да бъдете свободни, даже от най-висшето сатвично его, даже от най-финото невежество, проявяващо се в стремежа към освобождение и да приемете всяка радост и наслаждение без всякаква привързаност. Тогава вие ще станете сидха, съвършеният човек от Гита.

По такъв начин последователността на действията в тази йога е следната:

решимост за себеотречение;

абстрахиране от тялото чрез себепознание;

виждане на Бога навсякъде, във всички неща и събития, отречение от плодовете на действието и от самите действия в името на Бога и в крайна сметка — свобода от невежество, от его, от двойственост, от желания.

По такъв начин вие ставате чист, свободен и съвършен: блаженството ви изпълва, вие сте чисти, свободни, съвършени и блажени в своя живот. Но едва когато бъде осъществено самоотречението, всичко останало (т.е. всички следващи степени на тази йога) ще се изпълнят от божествената енергия. Всичко, което се изисква от вас е АНУМАТИ и СМРИТИ, Анумати, това е съгласие. Вие трябва да дадете временно съгласие за всички последствия от йогийската практика, за всичко което става вътре и вън от вас, да приемате това като част от духовната практика, без да се радвате прекомерно на доброто, без да се дразните и измъчвате от злото, без да се борите в своето сърце, за да съхраните доброто и да се избавите от злото, но всякога да помните, че това трябва да се осъществи в крайна сметка и постоянно да съдействате. Временното съгласие — това е пасивно подчинение на методите

на йога, но не още и позитивно възприятие на резултатите от нея. Постоянното съгласие означава предварително да се приемат резултатите.

Това е някакъв вид тренировка за волята, извършваща се без усилия и желаня. Именно постоянната тренировка на тази безстрастна воля, твърдата устременост и постоянното помнене на пътя и неговите цели са ДХРИТИ и УТСАХА — необходимите за садхака настойчивост и упоритост; Страстното Желание и жаждата за постигане на божественото — то е изпълнено с напрежение, но повече или по-малко мощно то измъчва садхака, принасяйки в хода на духовната практика остро наслаждение и страдание, но постигайки в резултат така голямо блаженство. Последователите на тази пътека трябва да бъдат като хората от първата епоха ДХИРАХ. Тази дума в Упанишадите означава „велика похвала“. В помненето вие не трябва да допускате небрежност. Именно в резултат на загубата на Помненето от атаките и натиска на гуните, йогата излиза от пътя. Обаче вие не трябва да се разстройвате, когато прииждат невниманието, заблудението, небрежността и на вас ви се струва, че състоянието, възникнало в резултат на падение или състояние на помрачения, няма да отстъпи. У вас няма никакви основания да се опасявате, че вашето падение може да стане перманентно състояние, защото сам Бог напълно е поел отговорността за вас и ако вие се препъвате, това означава, че най-доброто за вас е да се препъвате. Така се учи да ходи детето — постоянно препъвайки се и падайки. Няма да има необходимост, от АПРАМАТАТА (недопускане на небрежност) ако вие можете да замените помненето на йога и нейните цели с постоянно помнене на Бога и това, че Той пребивава във всички неща и събития. За този, който от самото начало може да осъществи пълно самоотречение, няма никакви трудности — неговия път във висша степен е бърз и прост.

В Санатсуджата е казано, че за съвършенството са необходими четири неща — учение за пътя, усърдно следване на пътя, Гуру и време. Вашият път е този, за който аз говоря. Необходимото усърдно следване на пътя, това е съгласието с него и постоянното му помнене. Гуру, това е самият Господ, а за всичко останало се изисква само време. Това, че Гуру е сам Бог, вие ще разберете, когато придобиете знания. Вие ще видите, че и най-малкото събитие вътре и вън от вас е било изкусно планирано и извършено от безкрайната Мъдрост за поддържане на естествения процес на йога, как вътрешните и външните движения се свързват по такъв начин, че чрез тяхното взаимодействие се отстранява несъвършенството и се изработва съвършенство.. Всемогъщата Любов и Мъдрост работят, за да ни извисят, затова никога не се безпокойте за времето, даже ако то ни се струва много дълго, но бъдете свободни от небрежност, твърди и усърдно следвайте пътя, когато се изпречват несъвършенство и препятствия, и предоставете на Бога да довърши всичко останало. Необходимо е време. Нали вътре във вас се извършва колосална работа, преобразуване на цялата ваша човешка природа в Божествена, векове и еволюция се ограничават до няколко години. Не трябва да се жали времето. Има други пътища, които ви обещават бързо да получите някакви резултати или в крайна степен предлагайки ви определена практика за работа над себе си, те носят удовлетворение на вашето его от това, че практикувате нещо. Колкото повече днес сте правили упражнения пранаяма, колкото по-дълго е продължила асана, колкото повече сте повтаряли джапа,

толкова повече е направено, толкова по-голям прогрес е отбелязан. Но ако веднъж сте избрали именно този път, вие трябва да му бъдете верни.

Тези методи са човешки, а не път, чрез който действа безконечната Шакти: Безмълвно, понякога незабелязано се промъква тя към своята цел.. Тук се придвижва, там ни се струва че спира, а след това мощно и победоносно разкрива грандиозното, което е извършила. Изкуствените пътища са подобни на каналите, прокарани в човешкия интелект — вие се придвижвате леко, безопасно и надеждно, но само от едно определено място в друго. Този път е необятен океан, в който няма прокарани пътища, вие можете волно да пътешествате по всички краища на света и на вас ви е предоставена свободата на Безграничния. Всичко, което ви е нужно е кораб, щурвал, компас, движеща сила и искусен капитан. Вашият кораб, това е Божественото знание. Вярата е вашият щурвал, самоотречението — компаса, движещата сила, този която създава световите, управлява ги и ги разрушава според желанието на Бога, а капитан е самият Господ, но Той е набелязал път и срок за всичко. Следете за Неговия път и чакайте за Неговия срок.

Помнете също, че е важно да приемете систематизирано учение и да се подчините на Гуру, но не както правят това европейците — най-високо поставят свободата на собствения интелект, свободата да се предава на собствените фантазии и пристрастия, които той, още не научил се да различава истинското и лъжливото и да разсъждава, нарича съждения. Сега е на голяма мода да се занимаваме предимно с метафизически дискусии и философски спекулации върху МАЙА и АДВАЙТА и по този начин духовният опит се подменя с разсъждения. Не трябва да се поддаваме на тази мода, да се объркваме и да губим времето си, задавайки въпроси, на които ще получим ясни и изчерпателни отговори, когато се пробуди в нас Божественото знание. Метафизическото знание има свое място, то е само спомагателно за духовния опит, на който понякога показва пътя, макар по-често да зависи от него и да живее за сметка на неговата щедрост. Само по себе си то не е нещо повече от научното знание — ерудицията, нещо сухо и безплодно, по-често спънка, отколкото помощ. Приемайки този път, следвайте го без ненужни съмнения и въпроси, съхранявайки разума си, възприемчив за светлината на висшето знание, твърдо усвоявайки преживяния опит, очаквайки осветяването на тъмните за вас области, без гордост, приемайки ту помощта, която можете да получите от сега живеещите Учители, вече придобили опит на този път. Бъдете винаги търпеливи, никога не бързайте с изводите, които могат да се окажат ограничени, но чакайте още по-съвършен опит и още по-пълна светлина, опирайки се на Мировия Учител, който ви помага отвътре.

Необходимо е да се кажат няколко думи за доктрината, съгласно която светът е илюзия (майя) и за съвременните учения АДВАЙТА, тъй като сега много говорят за тях. Освен това, проникнати от идеите на европейския рационализъм и агностицизъм (Шанкара би бил много удивен, ако узнае, че него го считат отговорен за това) те смущават много умове. Помнете, че всяка философия се явява едностранна, винаги изразява истината частично. Светът, какъвто Го е създал Бог, това не е сурово упражнение в логика, но е подобно на музикална симфония, на безконечна хармония от най-разнообразни проявления, и собственото му съществуване, свободно и абсолютно, не може

да бъде определено логически. Така най-добрата религия е тази, която признава истината на всички религии, най-добрата философия е тази, която признава истината на всички философии и отрежда на всяка от тях полагащото ѝ се място. Майя, това е една от реализациите. Това е важна реализация, но Шанкара ѝ придавал твърде голямо значение, защото тя е била най-яркото преживяване от неговия собствен опит. Използвайте тази дума като някакво спомагателно средство, но се съсредоточете по-добре върху идеята за ЛИЛА (Космическа игра). Това слово е по-дълбоко и по-близо до реалността, отколкото майя. Лила включва в себе си идеята за майя и я превъзхожда. Тук няма асоциации с идеята за безполезността на всичко, асоциации безполезни за този, който е решил да остане и да играе с Шри Кришна в Мадхур и Вриндаван.

Бог е един, но Той не е ограничен. Ние Го виждаме като единство, което винаги се проявява като множественост — не затова, че Той не може иначе, но затова, че неговата воля е такава, а във от проявеното Той е неопределим и не може да бъде описан нито като единство, нито като множественост. Това е, което последователно ни учат Упанишадите и други свещени книги — Той е един и няма нищо друго, но вследствие на това Той е също „този мъж, тази жена, тази сивокрила птица, тази червеноока“. Той е краен и безкраен. Той е живо същество. „Аз съм дървото АШВАТТХА (индийска смокиня — символ на проявлението на световите) — говори Шри Кришна в Гита — Аз съм смъртта, Аз съм АГНИ-ВАЙШВА (огънят като универсално начало в човека), Аз съм огънят, който преварява храната, Аз съм Вяса. Аз съм Васудева, Аз съм Арджуна“.

Всичко това е игра на Неговото съзнание в Неговото безконечно битие, Негово проявление и следователно всичко това е реално. Майя означава - не повече от свобода на Брахман от обстоятелствата, посредством които Той проявява себе си. Той в никакъв случай не е ограничен от това, което ние виждаме или мислим за Него. Той е и Майя, от която трябва да се освободим. Майя е невежество, чрез което ние възприемаме обектите като нещо съществуващо обособено, а не като Бог, не като съзнание, възприемането на безграничното като ограничено, на свободното като обвързано. Спомнете си историята за Шри Кришна и пастирките гопи, как Нарада открил, че във всеки дом, където се появявал Кришна, Той се предавал на различни занятия и на всяка гопи се представял в друго тяло, оставайки винаги все същия Шри Кришна. Освен това че тази история има известен свещен смисъл, тя се явява и прекрасен образ на Неговата Всемирна Игра. Той е всичко. Той е всеки човек, всяка душа. В същото време Той е Висшата Божествена Личност, която може да побира и да изпуска от себе си всичко това, когато пожелае. От една точка на зрение всичко това е единно с Нея, от друга — всичко това е различно от Нея, а от още една точка на зрение — всичко това се отличава от Него винаги, защото всичко това съществува винаги скрито в Нея или проявено. Няма никаква полза от спорове за тези точки на зрение. Почакайте докато не откриете Бога и не познаете самите себе си и, Него и тогава споровете и дискусиите ще се окажат ненужни.

Целта, предназначена за нас, е не да разсъждаваме, а да преживеем всичко това. Ние сме призвани да се възвисим до Божия образ, да пребиваваме в

Него и с Него, да станем проводници на Неговата радост и мощ и оръдие на Неговото дело. Очиствайки се от всеки порок, душевно преобразени от неговото докосване, ние трябва да действаме в света като източници на това Божествено електричество, изпращайки неговите радостно-трепетни вибрации и излъчвайки към човечеството така, че където и да се намира всеки от нас, хората около него да могат да се преизпълнят с Неговата светлина и сила; да се преизпълнят с Бог и блаженство. Църквите, ордени, теологичните, философията не са преуспели в спасението на човечеството затова, че те са се задълбочили в разработване на символи на вярата, догми, ритуали и институти, като че това би могло да спаси човечеството и са пренебрегнали единствено необходимото — силата и очистиането на душата.

Ние трябва да се върнем към единствено необходимото, отново да се обърнем към произведението на Христа за чистота и съвършенство на човешкия род, към произведението на Мохамед за съвършена покорност, самоотречение и служене на Бога, към произведението на Чайтаня за съвършена любов и Божествена радост в човека, към произведението на Рамакришна за единство на всички религии и присъствие на Бога в човека и събирайки всички тези потоци в единна могъща река, единна очистианеща и спасителна Ганг, да излеем върху мъртвия живот на материалистическото човечество, подобно на Бхатратха, излял Ганг върху Земята и я умил от праха на своите предци, за да се осъществи духовното възкресение на човечеството и Сатия юга навреме да се върне на Земята, но и това не е всеобемащата цел на ЛИЛА или йога. Аватарите слизат затова отново и отново да възвисят човека, развивайки все повече и повече човешкото в човека, предизвиквайки все повече и повече проявлението на неговото Божествено битие, снемайки все повече и повече Небесното съвършенство на Земята отново и отново, докато не се завърши нашият труд, докато не бъде завършена нашата работа, докато даже тук, даже в тази материална Вселена не се реализира във всеки САТЧИТ-АНАНДА. Не е велика работата на този, който се труди за собственото си спасение или за спасението на малка част от хората, даже ако той преуспее в това. Безкрайно велика е работата на този, даже ако той търпи поражение или го съпътства временен или непълен успех, който живее само за едно: да всели духовен покой, радост, чистота и съвършенство в цялото човечество.

Превод Борислав Русанов